

MINU KODUKOHA VEEKOGU KULTUURILISED VÄÄRTUSED

Liisi Jääts

JUHEND

Vastused küsimustele leiad internetist ja raamatutest, mitmete küsimuste puhul, mis puudutavad tänapäeva, piisab ka sinu enda teadmistest ja kogemustest (näiteks küsimused 6, 12, 13 jt).

Soovi korral võid minna maakonna muuseumisse (Tartu piirkonnas ka Eesti Kirjandusmuuseumi Rahvaluule Arhiiv), kust võib leida arhiivmaterjalide või kodulooliste uurimuste seast täiendavat infot. Palu abi õpetajalt ja muuseumitöötajalt, kes juhendab, kuidas muuseumi materjalide seast vajalikku teemat leida. Juhul kui muuseumi materjale kasutad, lisa oma vastuste juurde ka viide, kust teabe leidsid.

Osadele küsimustele on antud valikvastused. Vali nende seast sobilik või kui miski oluline on jäänud variantide seast välja, siis saad selle lisada reale „muu“. Teistele küsimustele pole vastusevariante antud. Nendele ootame vastuseid vabas sõnastuses. Kui on palutud leida mõni lugu või muistend, siis pole vaja tervet pikka lugu vastuseks ümber kirjutada. Võta lugu mõne lausega kokku ja lisa viide, millisest allikast (raamat, veebileht vm) selle leidsid. Veebilehe puhul lisa kindlasti kasutamise kuupäev. Kui on palutud kirja panna mõni lugu, mida ise oled kogunud või tuttavatelt kuulnud, siis võiks kirjeldus olla pikem ja juurde märgitud, kellega lugu juhtus. Oluline pole siinjuures isiku täisnimi, vaid pigem, kas ta oli kohalik elanik või turist/külaline, umbkaudne vanus, mees- või naissoost.

Kõikidele küsimustele kõikide veekogude puhul ei olegi võimalik vastuseid anda, näiteks ei ole tõenäoliselt kõigi veekogude nimede kohta muistendeid olemas. Sel juhul kirjuta vastuseks „Andmed puuduvad“. Soovi korral võid ka mõned küsimused oma uurimistööd koostades välja jätta (näiteks sellised, mis sisuliselt sinu uuritava veekogu kohta ei sobi või pole olulised).

Kui suurt piirkonda käsitleda?

Kui uurimiseks on valitud väiksem järv või tehisveekogu, siis mõtle vastuseid andes veekogule tervikuna. Kui valitud on jõgi või suur järv (Peipsi), siis võib vastuseid andes keskenduda oma kodukoha (nt valla) piirkonnale.

Teatud paikade asukoha märkimine

Mitmes küsimuses on palutud määratleda teatud paiga asukoht. Üks võimalus selleks on avada Maa-ameti kodulehel kaardiserver <http://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGIS>, valida ortofoto ja suurendada välja vajalik veekogu (või selle osa). Salvesta saadud kaardipilt (ülal menüüribas käsk „Salvesta kaardipilt“), luuakse .png fail. Sellele saad ise märkida vajalikud objektid, näiteks numbrite või sümbolitena.

Kui see lahendus ei sobi, siis kirjelda sõnaliselt koha paiknemist teiste objektide (tee, koolimaja, talukoht vms) suhtes.

Mõned veebiandmebaasid, kust võib vajalikku teavet leida:

1) **Rehepapp**, rahvausundi ja muististe andmebaas

<http://www.folklore.ee/rehepapp/>

Kuna andmebaasil korralik otsing puudub, siis soovitus: valida „Vaata tekste“ menüüst „kõik tekstid korraga“ ja siis kasutada programmi menüüst „Redigeeri“ -> „otsi“ -> „veekogu nimi“ (või vajuta Ctrl+F).

2) **LEPP**, Lõuna-Eesti pärimuse portaal <http://www.folklore.ee/lepp/>. Otsingusüsteem puudub.

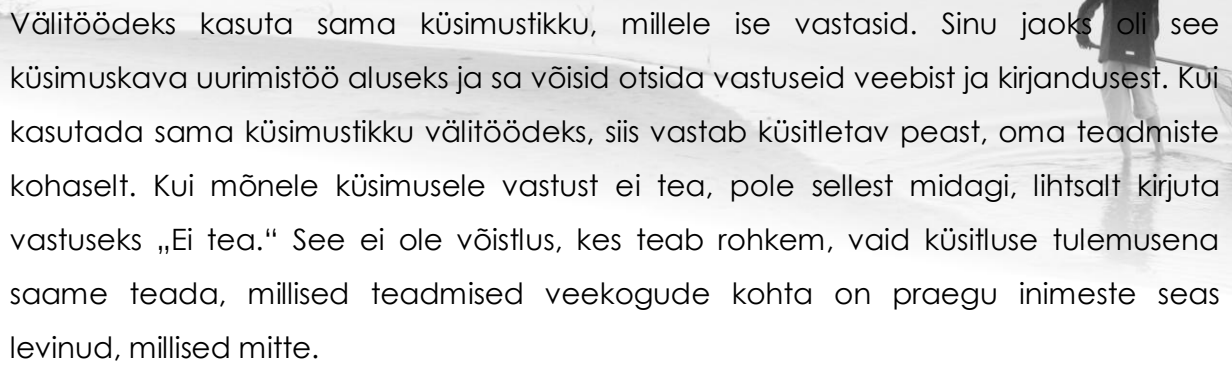
3) **RADAR** www.folklore.ee/radar Käsitleb Ida-Eestit; otsingusüsteem puudub.

4) **Pärandkoosluste Kaitse Ühingu** koduleht <http://www.pky.ee>

Tavalise internetiotsingu puhul võiks proovida järgmisi märksõnu: veekogu nimi + „pärimus“ või „muistend“ või „legend“ või „mälestused“.

LISAÜLESANNE

Vabatahtliku täiendava ülesandena võid läbi viia etnoloogilised välitööd ehk inimeste suusõnalise küsitluse. Teadmised meid ümbritseva kultuurikeskkonna kohta ei paikne ainult raamatutes ja internetis, vaid suur osa sellest on nõ „inimeste peades“ – see on elav kultuur, milles meie praegu osalised oleme. Suuline küsitlus ja vastuste jäädvustamine on üks viis sellest elavast kultuurist teadmisi saada.

Välitöödeks kasuta sama küsimustikku, millele ise vastasid. Sinu jaoks oli see küsimuskava uurimistöö aluseks ja sa võisid otsida vastuseid veebist ja kirjandusest. Kui kasutada sama küsimustikku välitöödeks, siis vastab küsitletav peast, oma teadmiste kohaselt. Kui mõnele küsimusele vastust ei tea, pole sellest midagi, lihtsalt kirjuta vastuseks „Ei tea.“ See ei ole võistlus, kes teab rohkem, vaid küsitluse tulemusena saame teada, millised teadmised veekogude kohta on praegu inimeste seas levinud, millised mitte.

Samuti pole oluline, kas info, mis saadakse, on „õige“ või „vale“ või kas vastaja mäletab asju õigesti. Kultuurimälu ongi valikuline ja varieeruv – keegi teab ühtmoodi, keegi natuke teisiti.

Küsitleda võiks 2-3 inimest (või rohkem kui soovid) ja nende seas võib olla ka näiteks üks sinu enda perekonnaliige. Maapiirkondades võiks küsitleda inimesi, kes on selles paigas elanud pikemat aega või kogu oma elu, sest nemad teavad kohalikku pärimust kõige paremini. Linnades on see ehk vähem oluline.

Küsitluse tulemused võib jäädvustada kahte moodi:

- 1) pane inimestelt saadud vastused vabas vormis kirja. Kirjuta konspektiivselt üles olulisemad andmed, igat sõna pole vaja kirja panna.
- 2) kui sul on võimalik kasutada diktofoni (näiteks mobiiltelefoni oma), siis salvesta kõik küsimused-vastused. Uurimistöö tulemuseks ongi helifail(id), neid ümber kirjutada pole vaja.

Kui hakkad inimest uurimistöö jaoks küsitlema, siis pead arvestama, et tema poolt antud informatsioon saab avalikult kasutatavaks – kas või juba selle projekti andmebaasi raames. Seetõttu tutvusta alguses paari lausega, mis küsitlus see on ja kuidas saadud andmeid kasutatakse. Küsi inimeselt luba tema vastuste kirja panemiseks/salvestamiseks. Mõnikord on inimesed nõus küll küsimustele vastama, aga soovivad jääda anonüümseks. Seetõttu tuleks kõigilt alguses küsida, kas nad soovivad andmestikku jääda oma täisnimega või anonüümsest.

Iga küsimustele vastaja kohta on vaja järgmisi andmeid:

1. nimi (vabatahtlik);
2. sugu;
3. sünniaasta;
4. mis aastast peale elab selles piirkonnas.